

נעם אמרים

דברי אלוקים חיים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שיעור פרקי אצות, פרק ראשון, ליל שישי פרשת מטות-מסעי, תש"פ

חכמים היזהרו בדבריכם

קדושת הדיבור וסוד כוח הנשימה

נעשה אדם

הרה"ק הערבי נחל זי"ע מביא את דברי הזוהר הקדוש (ח"ג פט) שם מסופר שכאשר החליט הקב"ה לברוא את האדם ופנה אל המלאכים ואמר להם: נעשה אדם, אמרה התורה הקדושה לפניו: ריבוננו של עולם, הלא עתיד אותו אדם שאתה חפץ לברוא לחטוא לפניך, משכך אין טעם לברוא אותו. השיבה הקב"ה: וכי לחינם אני קרוי 'ארך אפיים'? ארך אפים אני לחוטאים. על כן אעשה אדם, ואם יחטא לפני, אאריך אפי עבורו.

מקשה ה'ערבי נחל', וכי מה יש לנו מכך שהקב"ה מאריך אפו עד שהדבר מהווה סיבה אכן לברוא את האדם, הלא גם אם הקב"ה מאריך את האף והחימה, הרי בסופו של דבר הם באים ובסופו של דבר אם אין שב האדם בתשובה שלימה, הוא עתיד ללקות על חטאיו, ואם כן מה טעם לבריאתו. משל למה הדבר דומה, למלמד תינוקות אשר מזהיר את אחד הילדים היושב לפניו: היום לא אענישך ולא אלקה אותך על מעשיך אולם למחר את שמור לי להלקותך, וכי מה הועיל בכך, האם למחר כאב ההלקאה תכאב פחות? מילא אם הקב"ה היה אומר שהוא 'וותרן'

התנא אומר במסכת אבות, פרק שלישי, משנה י"א:

אבטליון אומר, חכמים היזהרו בדבריכם, שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים, וישתו התלמידים הבאים אחריכם יומות, ונמצא שם שמים מתחלל.

התנא הקדוש אבטליון מלמדנו שצריכים אנו לשמור על מוצאות הפה. שכן החכם אשר עיניו בראשו הרי הוא נזהר במילותיו היוצאות מפיו ורק מי שהוא טיפש ושוטה הוא זה אשר מחלל את דבריו לדבר דברי טיפשות חסרי תקנה. ואכן מזהיר התנא מפני ההשלכות היכולות להגיע על ידי מי שמרבה בדיבור ואינו נזהר ומשמר את אשר יוצא מפיו שהדבר יכול להביא קלקול לדורות. ואילו חסידים ביארו, **חכמים היזהרו בדבריכם** - היזהרו מלשון זוהר, והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, וכך קורא התנא ומכריז: חכמים הזהירו והאירו את דבריכם שלא תצאנה מפיכם תיבות שלא לתועלת, מילים שאינן מזהירות ומאירות.

ואנו נהלך לעיין בעומקים של דברי התנא הקדוש אבטליון, בהקדים מספר יסודות איתנים ומקודשים.

המוותר לגמרי על חטאי האדם, ניחא, אולם כבר הזהירו חכמי התלמוד שכל האומר שהקב"ה ותרן הוא, יוותרו בני מעיו, חלילה. ואם כן הדרא קושיא לדוכתא להבין מה רווח יש לאדם בכך שהקב"ה הוא מאריך אף.

סוד הנשימה

נקדים התבוננות נוספת אשר מזכיר הערבי נחל, והיא מתורתו של קודש הקודשים הרמ"ע מפאנו ז"ע (תלמידו של הרמ"ק אשר הלולא דליה חלה בשבוע זה). כך כותב הרמ"ע בעמקות נוראה בספרו 'עשרה מאמרות' (מאמר העיתים ס"ח). כשהוא עומד לבאר את המקרא שכתוב אצל אחשוורוש - **ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים**, ודרשו במסכת מגילה שהכוונה היא על חכמי ישראל, חכמי הסנהדרין אשר המה 'יודעי העתים' יודעים לחשב ולכוון את הזמנים והעתים על פי צבא השמים.

והנה, לא כמו שאנו מכירים את חלקי השעה המתחלקים כך - שישים דקות מדי שעה ושישים שניות מדי דקה, הרי שחז"ל מגלים לנו שעל פי האמת השעה מתחלקת לתת"ף חלקים, אלף ושמונים חלקי השעה - על אותם חלקים אנו שומעים אחת לחודש שמכריזים את המולד אשר יהיה בשעה פלונית ופלונית וכך וכך חלקים, אלה החלקים מאותם אלף ושמונים חלקי השעה.

מבאר הרמ"ע מפאנו שמדי שעה נושם האדם אלף ושמונים נשימות ונגדן מכוונים חלקי השעה. מחציתן של הנשימות הן נשימות כלפי פנים, למלא את הריאות באוויר ומחציתן האחר של הנשימות הן נשימות כלפי חוץ כשמוציאים את האוויר מן הריאות. בכל נשימה ונשימה שנושם האדם לתוכו, הרי הוא מניס לקרבו התחדשות אלוקית, התחדשות של הנשמה אשר בקרבנו. כי קשר הדוק יש בין הנשמה לבין הנשימה, וכבר דרשו חכמים על הכתוב בתהילים **כל הנשמה תהלל י-ה** שעל כל נשימה ונשימה תהלל י-ה. כי על כל נשימה ונשימה מתחדשת הנשמה בהתחדשות נפלאה. כן אנו רואים שהמת המוטל בלא נשמה - אף נשימה אין לו.

מוסיף הרמ"ע לגלות יתירה מכך, שבני אדם על ידי נשימותיהם מביאים התחדשות לא רק לנשמתם אלא לתורה ולעולם כולו, כי מדי שעה בשעה מתחדשים גם אלף ושמונים ביאורים מחודשים בתורה הקדושה, בכוח הנשימות. ואותם אלף ושמונים חידושים שמתחדשים, גם הם מתחלקים לשניים, כעין הנשימות כלפי פנים וכלפי חוץ - ומדובר בדברים הנוגעים ברזי עולם ולא נרחיב בהם. וכאשר התורה הקדושה מתחדשת הבריאה כולה מתחדשת שכן אמרו רז"ל שהקב"ה 'אסתכל באורייתא וברא עלמא', העולם נברא על ידי התורה הקדושה, כך כאשר התורה הקדושה מתחדשת בכוח נשימות בני ישראל, מתחדשים גם העולמות כולם, אצילה, בריאה, יצירה ועשייה. כך שעל ידי הנשימה ההכרחית והפשוטה של האדם הוא גורם להביא חיות בכל העולמות כולם.

הנשימה - התחדשות החיות האלוקית

ממשיך הערבי נחל ומקשה על עניין הנשימה שלכאורה הוא דבר פלאי שברא הקב"ה את הנשימה, ביתר מיתר האיברים החיוניים שבאדם. בעוד שאדם יכול לעצור את אכילתו למשך יום ויומיים, להתענות ולצום, ועדיין ימשיך להתקיים. ובעוד שאדם יכול לעצום את עיניו במטלית ויוכל להמשיך לחיות אף בלא חוש הראות. ובעוד שאדם יוכל לגזור שתיקה על פיו ולחיות חיים ארוכים מבלי להוציא הגה מפיו. הרי שלגבי הנשימה אין הדבר כן, אלא אם יעצור אדם את נשימתו אפילו לזמן מועט - הרי תיכף ומיד ייפול ימונת ותצא רוחו מאפו.^א

א ההגדרה המוכרת השגורה בלשון הרופאים או בני אדם על פלוני אשר 'איבד את נשימתו לרגע' (ער האט פארלוירן דעם אטעם) אינה נכונה, כי האדם כל עוד הוא חי, אינו מפסיק את נשימתו לרגע, וגם אם בפועל בפיו ובחוטמו אינו נושם, עדיין הוא נושם נשימה קלה וחלשה בתוך קרבנו, אחרת לא היה יכול להמשיך לעמוד ולהתקיים אפילו רגע אחד. וכל עוד יש מעט נשימה בלב, עדיין נחשב האדם לחי, וכאן נחלקו חכמי ישראל עם חכמי הרפואה, חכמי ישראל לימדו שהכל תלוי אחר הלב, וכהגדרת ה'אבן עזרא' - 'הלב, הוא מלך האיברים', ואילו חכמי הרפואה תולים את חיות האדם במוחו ואם המוח חדל מלפעול ולנושם - הם מתיירים לרצוח את האדם בתואנה שהוא כבר אינו בין החיים אולם אנו יודעים שלא במוח החיות תלויה כי אם בלב.

חכמי ישראל קובעים

כבר ביארנו ביאור נורא הוד בדברי הגמרא (יבמות קכא, א) שם נפסק לגבי התרת עגונה, שאם בעלה נפל במים שאין להם סוף - מים שלא נגמרים אלא ממשיכים לפכות ולזרום למרחוק, הרי היא אסורה להינשא מחדש, כי יש לחשוש שמא ניצל הבעל ויצא במקום אחר משטף המים. אולם אם נפל במים שיש להם סוף ובאו שני עדים והעידו שראוהו נופל לשם, הרי אשתו מותרת לכל אדם. והגמרא מתנה זאת בתנאי שהבעל לא עלה משם משך מספיק זמן עד שבטוח שבשיעור הזמן הזה יצאה נפשו.

רבתינו נחלקו לגבי שיעור הזמן הזה, ובשו"ת הריב"ש (ס' שעח) פסק שמדובר על שהות של עשרים וארבע שעות. אם לאחר עשרים וארבע שעות לא עלה הבעל מן המים הרי אשתו מותרת לכל אדם.

נוכל להסביר את הדבר באופן עילאי. כי הנה כאשר אדם נופל למים הרי הוא מאבד את הנשימה ובלעדי נשימה לא יוכל האדם לחיות וכפי שכבר נוכחנו לראות שהנשמה בנשימה היא תלויה. אולם חכמי ישראל קבעו שיש עוד שהות של זמן שיכול האדם לחיות אף כשהוא טובע במים ונשימתו בל עמו, זאת מכוח התורה הקדושה אשר מתחדשת בעולם יחד עם הנשימות, אלף ושמונים חידושים בכל שעה ושעה.

וחכמי ישראל, דווקא הם, יכולים לקבוע מהו מספר השעות אשר יכול האדם להמשיך לחיות כשהוא טובע במים הזידונים והוא ללא נשימה, כי הם הם חכמי התורה והמה יודעים לכוון את השעות בהן יכול האדם להמשיך ולהתקיים בלעדי הנשימה ורק בכוח התחדשות חידושי התורה. כי בהם תלויה כל הבריאה כולה וכל קיום העולם.

שמש בגבעון דום

בתוספת אל הדברים הללו נוכל להבין את אשר אנו מוצאים בספר יהושע, כאשר בני ישראל לחמו את מלחמתם בעת כניסתם לארץ ישראל ולחמתו את מלחמת ה' בגבעון, היה זה ביום שישי, ערב שבת קודש. כאשר ראה יהושע שהחמה נוטה לשקוע ותיכף תפרוש שבת את כנפיה ושוב לא יוכלו בני

מבאר ה'ערבי נחל' דברים נוראים, כי הנה הקב"ה ברא את עולמו כך שהאדם הנברא יהא מחויב שלא להסיח דעתו מבוראו אפילו לרגע אחד קט, בכל עת ורגע, גם בעת עלותו על יצועו לישון, עליו להרהר מבוראו ולקיים את מצוותיו, ואם יפסיק אדם לרגע את התקשרותו התמידית בבוראו בתורה ומצוות ומעשים טובים, באותו הרגע לא תהיה לו זכות קיום והוא יתחייב מיתה על אתר. אולם אם כן הם פני הדברים, הרי לא שבקת חיי לא בריה, כי מי הוא זה אשר יהיה זכאי לחיות ואפילו קטן שנולד, נהיה שהוא פטור מן המצוות אולם עדיין אינו חופשי מן המצוות ואם כן כבר בעת לידתו של אדם, כאשר בפועל הוא מסיח דעתו מתורה ומצוות מאחר ואין בו עדין דעת, הוא כבר יתחייב מיתה, ואם כן העולם לא יוכל לעמוד ולהתקיים.

אשר על כן עשה הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו ולרוב אהבתו אותנו, בניו אהוביו, שכאשר האדם נושם כלפי חוץ הרי הוא נחשב כגוסס כי אם לא ימשיך לנשום פנימה, ימהר למות, וכשהוא גוסס הוא כבר נחשב כמת כי רוב גוססים למיתה הם באים. ואם כן בכל נשימה ונשימה שהאדם נושם הרי הוא חשוב כמי שמת וממילא מתכפרות לו כל עבירותיו וגם אותו העוון שהוא מסיח דעת מן בוראו מתכפר לו. וכאשר הוא שוב נושם כלפי פנים הוא מתחדש בחיות חדשה, כקטן שנולד דמי ללא כל חטא ועוון.

כעת יובן מה נשתנה חוש הנשימה מכל יתר חושי האדם, כי הנשימה היא ההכרח שתחזיק את חיותו של האדם כי על ידי כן מתכפרים לו לאדם עוונותיו שוב ושוב ושוב בכל נשימה ונשימה. ובכל פעם שהאדם נושם כלפי פנים הוא מקבל חיות חדשה לעבוד את הבורא יתברך. ואם הוא חוזר וחוטא, הוא חוזר ונושם ומקבל מחדש הזדמנות לעבוד את הבורא ולקיים את רצונו יתברך בלבב שלם. זה אשר אנו חותמים בברכת 'סלח לנו' - **הנון המרבה פסלוח** כי הקב"ה מרבה לסלוח לאדם על כל נשימה ונשימה ממש, בריבוי עצום שאי אפשר לתאר ואי אפשר לשער.

א-ל ארך אפים

והקב"ה ברצונו להעניק לנו חיות תמידית שנוכל תמיד לחיות ולהיות מקושרים לחיי החיים, העניק לנו את עבודת התשובה והחרטה שאנו יכולים להתחדש בכל עת ובכל רגע. בתוספת תשובה, חרטה ויודי על העוון. כי בכל נשימה ונשימה אנו זוכים לשוב בתשובה שלימה, בכל נשימה אנו יכולים לכוון לשוב על מעשינו כי בעת הנשימה אנו מקבלים חיות חדשה והזדמנות חדשה להיטיב מעשינו מכאן ואילך.

אכן, עתיד אדם ללקות על חטאיו, אבל לא על מנת לכפר עליהם אלא כדי למרק את הפגם שהחטאים פוגמים בנשמה, אולם הכפרה כבר מתקיימת בכך שהקב"ה הוא 'ארך אפיים', הוא מאריך אפו ואינו ממית אותנו בו ברגע שאנו מסיחים דעת מאתו יתברך, אלא נותן לנו שהות ואפשרות להתכפר על ידי כל נשימה ונשימה. ועל כן שפיר אמר הקב"ה שהוא בורא את האדם מאחר והוא ארך אפיים, כי בכך לא יצטרך האדם למות לאחר כל חטא ועוון אלא יקבל חיות חדשה על ידי כל נשימה ונשימה.

וכמה יתעורר לב האדם לתשובה שלימה על ידי שיתבונן בדברים הללו. להבין כמה הקב"ה מעניק לו חיות. וכבר האריך בזה הרמ"ק קדישא בספרו תומר דבורה (פרק ראשון) שעל האדם החוטא ונופל בעוון לחשוב לעצמו שהלא הקב"ה הוא-הוא המושך חיותו בקרבו ומבלעדי שיתן הקב"ה חיות לאדם, לא יוכל האדם להתקיים ולעמוד אפילו רגע אחד. ואם היה הקב"ה חפץ במות הרשע, הוא היה נוטל מאת האדם החוטא את חיותו ברגע שלאחר החטא. אולם לא כן הוא הקב"ה בעל הרחמים אלה הוא מאריך אפו וממשיך לתת לאדם חיות שיוכל להמשיך לחיות תוך כדי שהוא חוטא לפניו ולאחר שהוא חוטא, ומכאן ילמד האדם כמה הקב"ה מצפה ומייחל שישוב בתשובה שלימה שהוא מעניק לו חיות רק לצורך כן - שיתנער מחטאו וישוב בתשובה שלימה. כי לא יחפון במות המת כי אם בשונו מדרכו וחיה.

ביותר יכול האדם להתבונן בעצם הדבר שהקב"ה שוכן בקרבו. השוכן אתם בתוך טומאותם, הקב"ה שוכן אצל האדם גם בשעה שהוא חוטא לפניו. והרי

ישראל להילחם, הוא שאג לעבר החמה: **שמש בנבעון דום!** ואכן השמש דממה ולא המשיכה עוד לנוע, כך נעצר היום עד שבני ישראל כילו את מלחמתם ואז יכלה החמה לשקוע את שקיעתה.

ומדוע אמר לה בלשון דום, שהוא לשום דממה ולא בלשון של: שמש בגבעון עצור או כיוצא בזה. וביארנו על פי המבואר בספרים הקדושים ומקורו טהור בזוהר הקדוש שהחמה אומרת שירה מדי יום ויום לפני הקב"ה וכל הילוך החמה במסילותיה תלויה באותה השירה ואם היא דוממת משירתה, שוב אינה יכולה גם להמשיך לנוע על צירה מזריחה לשקיעה. על כן, כאשר רצה יהושע לעצור את הילוך החמה הוא לא פקד עליה לעצור את הילוכה אלא ציווה עליה שתידום ותחדל מאמירת השירה לפני הקב"ה וכאשר הפסיקה לומר שירה יותר לא היה לה כוח וחיות להמשיך ולנוע במסילתה וכך נעצר היום ובני ישראל יכלו להשלים את מלחמתם ללא חשש של חילול שבת.

זהו הסוד של כל פרק שירה המפרט את שירתם של כל ברואי עולם לפני הקב"ה. הכלב מוה הוא אומר, פסוק זה וזה וכך כל הנבראים. אין זה שירה בעלמא שהם מזוררים, אלא שירת חיותם. הכלב אינו יכול לחיות מבלעדי השירה שהוא שר, הציפור אינה יכולה לחיות בלי שתשיר את שירתה לפני בוראה. השירה שכל ברואי עולם שרים לפני הקב"ה היא זו המקיימת אותם שיוכלו להתקיים ולחיות ומבלעדי השירה - לא יוכלו לחיות ולהתקיים ולו לרגע אחד.

כך הוא גם האדם, כל חיותו של האדם נובעת מהשירה הקדושה, המעולה מכל השירים - שירת התורה הקדושה. רק בזכות ובכוח התורה הקדושה אנו חיים ואם אדם יתנתק מהשפעת התורה הקדושה לרגע אחד, שוב לא יוכל לחיות בין החיים. על כן כל סדר יומנו כרוך ומעונב בתורה הקדושה, כי גם כשאנו אוכלים או ישנים או עמלים לפרנסה - אנו עושים זאת על מנת שנוכל ללמוד את התורה הקדושה ברוע מבלי עייפות או רעב וצמא ומבלי דאגות של פרנסה. ועל כן התורה הקדושה היא זו המקיימת אותנו שנזכה לחיות את חייו עלי אדמות.

חיותו בקרבו בכל נשימה ונשימה. והוא מתבונן איך על ידי שחוטאים, אנו מורידים את השכינה הקדושה השוכנת בקרבנו, לשאול תחתיות ממש, רחמנא לשיבון.

זהו גם סוד תחנון ונפילת אפיים (והמבינים בנבכי הפנימיות יבינו על ידי כך גם את סוד מסירות נפש המתנוצץ בעת נפילת אפיים וכידוע ליודעי ח"ן). כי אחרי שבתפילת העמידה אנו באים להכרה בהקב"ה ובמיוחד בסיום התפילה כשאנו מברכים **המברך את עמו ישראל בשלום**, שלום - זהו שמו של הקב"ה, ואז יש התגלות גדולה, גילוי אלוקות של ממש. באותו הרגע אנו מתעוררים לחשוב ולהתבונן בכך שהקב"ה מעניק לנו חיות של ממש ואנו נוטלים את החיות הזו בעוונותינו הרבים ואנו גורמים לשכינה הקדושה שתרד בירידה אל מקומות החטא וההבל, על כן אנו ממהרים לבקש סליחה בתחנונים: ריבונו של עולם, אשמנו, בגדנו, גזלנו, דיברנו דופי... גרמנו לשכינתך הקדושה שתרד למקומות הנמוכים ומפני חטאינו גלתה שכינה. ונפילים בנפילת אפיים בתשובה שלימה.

זוהי דרכה של תשובה, תחילתה בשמיעת האוזן, כששומעים את הבת-קול היוצאת מהר חורב ומעוררת ולאחר מכן הלב מבין, וכאשר הלב מבין בהתבוננות את נוראות החטא מתחיל הפה להתנוודות בתשובה שלימה וממילא אנו זוכים שהקב"ה מוחל וסולח לנו על החטא. וזהו דבר הכתוב **וְכַבְּנוּ יְבִין** בהתבוננות בחטא ובמה שהחטא גורם, וממילא **וְשׁוּב** בתשובה שלימה, בוודאי ובחרטה ואז **וּרְפָא** **לְאֵל**. והצדיקים הקדושים אשר המה מתבוננים בכך, כל בני ישראל לתשובה ולרומם את כל נשמות בני ישראל אשר נפלו לדיוטא תחתונה.

חכמי ישראל קובעים את המציאות

נוסיף נדבך נוסף להגיע אל הביאור המכוון. בגמרא (שבת ב, א) תיקנו חכמנו ז"ל שלא יקרא אדם בשבת לאור הנר, שמא יעבור ויטה את הנר ויעבור על איסור שבת. רבי ישמעאל בן אלישע שמע ואמר: אני אקרא ולא אטה. פעם אחת קרא וכבר כמעט הטה, ולדברי רבי נתן הוא קרא והיטה ממש. אמר: כמה גדולים דברי חכמים. שהם אמרו שאסור

כשאדם חושב אפילו רק מחשבה שאינה טובה, כבר הוא שרוי במבואות הטומאה וכפי שקבע הבעש"ט שבמקום שבו מחשבתו של אדם - שם הוא נמצא. ובכל זאת, למרות כל מה שאנו חושבים ועושים, הקב"ה משאיר בנו את חיותו והוא ממשיך לשכון בתוכנו והדברים מחייבים אותנו חשבון נפש ותשובה שלימה. להתבונן בכל רגע בחיות האלוקית המפעפת בתוכנו ומעניקה לנו חיות ולמהר לשוב אליו ולנטוש כל דבר חטא ועוון.

הרהור תשובה בכל יום

בספר הקדוש תולדות יעקב יוסף (פרשת בהעלותך) הוא מביא משמו של מרנא הבעש"ט הקדוש ז"ע לבאר את אשר אמרו חכמנו ז"ל (אבות פ"ו מ"ב) שבכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת: 'אוי להם לבריות מעלבונה של תורה'. הקשה הבעש"ט, מה תועלת יש בבת קול זו היוצאת ומכרזת באם אין אנו שומעים את קולה. ומבאר שמה שכל אחד ואחד מישראל מרגיש פעמים במהלך יומו שהרהורי תשובה מתנוצצים בקרבו, אותם הרהורי תשובה הם באים מכוח אותה בת קול כי אף שאין אנו שומעים אותה באוזנו הגשמיות הרי שהנשמה הקדושה שבקרבו שומעת את הבת קול ועל כן אנו מתעוררים בניצוצי תשובה המתנוצצים בלב.

רשעים שבישראל כשהם מרגישים מדי יום את הרהורי התשובה המתנוצצים בקרבם, אינם שמים ליבם אליהם, אלא מתעלמים מהם במכוון וממשיכים בשרירות ליבם. לא כן הצדיקים ועובדי האלוקים אשר תיכף כשהם מרגישים את ההתנוצצות הזו בקרבם הם מייד נאחזים בניצוץ התשובה הלוה וממהרים להתפלל ולהתחנן לפני אביהם שבשמים: ריבונו של עולם, עמוד לימיני לסמכני. הראני נא אבי שבשמים את דרכי טובך ונחני באורח מישור שאוכל לעבדך עבודה תמה הישרה והמקובלת לפני כיסא כבודך. ומאותו בת-קול המביאה להם את הרהורי התשובה הם באים לידי תשובה שלימה ולידי התעלות ממשית דבר יום ביומו.

כי זה האיש ירא האלוקים מתעורר בתשובה ותיכף כשהוא נזכר בבוראו הרי הוא מתבונן בכך שכל חיותו באה לו מבוראו, א-ל ארך אפיים אשר מחדש את

לקרוא שמא יטה ואכן צריך להיזהר בדבריהם. ורשם בפנקסו שכאשר ייבנה המוקדש הוא יביא חטאת שמינה על כך שקרא והיטה.

נקדים אמרים אשר כתב הרה"ק משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל, אגדות הש"ס) אשר הקשה על דברי הגמרא האמורים לעיל הקובעים לגבי עגונה שאם טבע הבעל במים שאין להם סוף, הרי היא אסורה שמא ניצל ויצא במקום אחר ואם נפל בתוך מים שיש להם סוף, היא מותרת לכל אדם. והקשה, מה החידוש הגדול ומה העמקות שחידשו כאן חכמים, וכי דבר חידוש יש כאן הלא הסברה האנושית הפשוטה כך אומרת וההגיון כך הוא שאם נפל אדם אל תוך מים שיש להם יציאה במקום אחר, יכול להיות שהוא ניצל ויצא במקום אחר ואם נפל במים שאין להם יציאה נוספת - אות הוא שהוא טבע ואשתו אינה עגונה כי אם אלמנה.

מבאר השינאווא"ער רב זי"ע, שהנה, מי קבע זאת שאדם הנכנס לטבול במים לזמן מועט, כדרך הטובלים במקווה המשקיעים עצמם בתוך המקווה לרגעים ארוכים ולאחר מכן יוצאים מן המים, מי קבע שאדם כזה לא ייפח את נפשו בתוך המים אלא יוכל להמשיך ולחיות. הלא מדובר באנשים אשר עוצרים את נשימתם כשהם בתוך המים. ומבאר שאכן על פי טבע הבריאה מראשית לא היה יכול לעמוד ולהתקיים מבלי לנשום, אפילו רגע אחד, לא היה יכול אדם לטבול במים. אלא שהגיעו חכמי התורה וחידשו חידוש גדול שיש שהות מסוימת אשר אם שהה אדם בשהות זו בתוך מים, הוא יכול להמשיך ולחיות - וזה החידוש הגדול שמחדשים חכמנו לגבי מי שטבע במים שיש להם סוף, כי חכמי ישראל בכוח תורתם הקדושה הם מעצבים את הטבע בעולם.

כלומר, מאחר וחכמי ישראל גזרו וקבעו שיש שיעור זמן מסוים שאדם יכול לחיות גם בתוך המים ובחוסר נשימה, על כן יכול אדם אכן להתקיים בתוך המים גם אם אינו נושם, כי חכמי התורה הם מכריעים ומנווטים את הטבע, הטבע כולו על פי הוא פועל. וזהו יסוד נורא ונשגב אשר עלינו לשנן אותו למען יעמוד במוחנו זה ימים רבים.

כך נוכל לבאר את מה שלמדנו במסכת שבת, כמה גדולים הם דברי חכמים, כלומר, ברגע שחכמי ישראל גזרו שאסור לקרוא לאור הנר מהחשש שמא יטה, באותו הרגע שכך גזרו הם קבעו שהטבע יהיה שהקורא לאור הנר יבוא בסופו של דבר להטות, ואם לא בשבוע זה, אז בשבוע שלאחר מכן. כי כה גדולים הם דברי חכמים עד שהם בדבריהם הם קובעים את התנהגות הטבע.

כוח מאמרם של חכמים

ושם במסכת שבת, במעשה דרבי ישמעאל בן אלישע, מקשה התוספות, איך יכול להיות כדבר הזה שרבי ישמעאל הקדוש נכשל והיטה. הלא אמרו חכמנו (חולין ה.ב.) שאין הקב"ה מביא תקלה לידי הצדיקים. ובאחד התירוצים מתרץ התוספות שהני מילי במידי דאכילה שהקב"ה שומר על הצדיקים שלא יכניסו לפיהם דבר מאכל שאינו מהוגן, אבל לא לגבי דברים אחרים.

הרה"ק המנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע מביא (דברי תורה, מהדורא תניינא, סימן קלד) קושיה שהקשתה אשה חכמה, הלא היא זקנתי הרבנית הצדקנית זוגת הגה"ק רבי איציק'ל המבורגר זי"ע (וקנו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע) אשר היתה אשה 'תלמידה חכמה' ומשכלת מאד, יודעת ספר ומצויה בחדרי תורה. וכה הקשתה, שהלא ידוע מה שגילה האר"י הקדוש זי"ע שכל הנזהר ממשוהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יבוא לידי חטא משך כל השנה כולה. והרי זה ברור שרבי ישמעאל בן אלישע לא נכשל חלילה במשוהו חמץ בפסח, כי זה כבר למדנו שבמידי דאכילה אין הקב"ה מביא תקלה לידי צדיקים, וחמץ בפסח, מידי דאכילה הוא, ואם כן ברור שרבי ישמעאל לא נכשל

ב אמרות שפר רבות והגונות היא הותרה אחריה. בין היתר היא נתנה פשר למנהג שהיה נהוג בימים ההם שנערות שלא הגיעו לכלל נישואין, לא היו באות לבית-הכנסת להתפלל. ועל כן הסבירה זקנתי הצדקנית ע"ה את הכתוב: **שמחת באומרים** א' אני שמחה כאשר אומרים לי, הרי את מקודשת א', כי אז אדע ש**בית ה' נרץ** שמכאן ואילך אוכל אף אני להשתתף בתפילות בעזרת הנשים. ולגבי המנהג עצמו שהתשכח, אולי הוא יתחדש עם השנים ואולי דווקא לטובה הדבר שבנות ישראל בזמננו אכן עדיף שיספוג ידהות וקדושה בבתי הכנסיות.

בחמץ בפסח. ואם כן איך יכול להיות שהוא הגיע לידי חטא במהלך ימות השנה על ידי שקרא והיטה.

וחשבתי לתרץ בתקווה שאכן ימצא התירוץ חן בעינייה של זקנתי ע"ה בעלת הקושיה. שאכן על פי האמת לא היה צריך רבי ישמעאל בן אלישע להיכשל בהטיית הנר, כי הוא נזהר ממשוהו חמץ בפסח וממילא מובטח היה לבל יחטא כל ימי ירחי שתא. אולם בדווקא סיבב הקב"ה וגלגל שייכשל בחטא זה על מנת להותיר לדורות עולם לימוד של אש על כוחם של חכמי ישראל. ללמוד איך הטבע כולו מסתובב על פיהם של חכמי ישראל אף במקום שלא היה צריך לקרות כן. ואם אמרו חכמי ישראל שמי שהוא קורא לאור הנר יש לו לחשוש שמא יטה את הנר, נהפך הטבע לכוזה שמי שהוא קורא לאור הנר סופו שיטה. גם אם באמת מדובר בתנא קדוש כמו רבי ישמעאל בן אלישע שלא אמור חטא להגיע לידי.

על כן נענה רבי ישמעאל בהתפעלות ואמר - כמה גדולים דברי חכמים, שהקב"ה מסבב את המציאות על פיהם ועל פי גזירותיהם, עד כדי כך.

להיזהר במוצאות הפה

ואם מכוח הדיבור והפה אנו מדברים, מן החובה לעורר בדבר החשיבות לשמור על עטיית המסכה על הפה כעת בעת הקורונה. וחלילה-חלילה לא להיות בין אותם אשר מקילים בדיני נפשות ומזלזלים בחיי אדם בכך שהם מלגלים על מי שהוא בין חובשי המסכות. ואף זה אשר לדאבון לב אינו זוכה ללכת במסכה אין לו אלא לחזק את אלה שכן הולכים ולומר לו: אני אין לי כוח ומוח ומספיק חוסן לעשות את אשר צריך, אולם כמה יישר כוחך שאתה שומר על דיני פיקוח נפש ועליך ועל שכמותך אומר הרמ"א (בסימן הראשון של או"ח) - ואל ייבוש מפני המלגיעים עליו בעבודת ה'.

ולכל אותם המלגלים על חושבי המסכות אני מתמיה, אם אתה רוצה להתנהג בשרירות מה אכפת

לך שיש מי שאכן שומר על התקנות כמו שצריך, וממתי אתה כה חרד לגורלו של חברך?

חכמנו הקדושים מספרים על רבי יוחנן בן זכאי שהיה מקדים שלום לכל אחד אשר פגשו ואפילו לנכרי בשוק. ולכאורה מה סיבה וטעם היה למנהגו זה. הביאור הוא שרבי יוחנן הקדוש היה ממשיך את השראת השכינה לכל מקום ומקום אשר היה שם. 'שלום' הוא שם הקב"ה והוא המשיך את השראת השכינה בכל מקום שהוא ובמקום שיש השראת השכינה יש גם ברכה כאמור - בכל מקום שאזכיר את שמי, אבוא אליך וברכתך. זו היתה עבודת קדשו של שרבי יוחנן בן זכאי.

זה אשר גם עלינו לעשות, להשכין השראת השכינה בכל מקום שאנו הולכים אליו. לקדש ולהאיר פנים ולחזק איש את רעהו ולא לרדות בו ולהציק לו. כי אם אתה עושה ההיפך מזרעית שלום, איך תוכל לומר בסיום התפילה: **למען אחי ורעי, ארברה נא שלום בך**. ואיני מדבר על מי שהוא מהממהרים לנוס מבית-הכנסת ואינו נמצא כדי לומר פסוק זה, שהלא הוא אדם ירוד. אבל מי שאומר את הכתוב הזה, עליו לצרף כוונה לדיבור, לכוון אכן להרבות שלום בעולם, להרבות השראת השכינה ועל ידי כך הוא גם ישרה ברכה בעולם, אצלו ואצל כל ישראל. כי גדול כוח הדיבור שיש בפי כל אחד מישראל עד שהרי אפשר לקדש אשה ולאוסרה על כל העולם כולו על ידי דיבור אחד של 'הרי את מקודשת לי', ו'החיים והמוות ביד הלשון'.

ואם יתבונן אדם נפשו תרעד מעוצם הכוח שיש לדיבור אשר בפיו. אם נחשב את התיבות **מות וחיים ביד ה' לשון** ונצרף לכך את **כ"ו** האותיות והאותיות הסופיות שבהן אנו משתמשים על מנת לדבר, ונצרף גם את ה' מוצאות הפה, נמצא סך **תתקפ"ח** שהוא כמניין התיבות **הורג נפש בשונג** עם הכולל. כי אכן כן, על ידי דיבור בשגגה ומבלי

ג הדבר מזכיר את הסיפור באותו אחד אשר ניגש אל חברו לאחר התפילה והעיר לו על כך שהוא שם לב שהוא יושב בעת אמירת 'ויברך דוד'. השיבו הלה בתרעומת: "זה שאני יושב כבר מספר חודשים בביתי בלא פרנסה ראווה, זה לא אכפת לך, רק מה שאני יושב ב'ויברך דוד' מפריע לך?" והבן.

אותם מקוננים ב'תיקון חצות' בגילוי. אולם רבים היו הצדיקים שראו אצלם שהם נוהגים בעת חצות בצער החורבן.

רבים מצדיקי הדורות ובעיני ראיתי אצל גדולים וקדושים אשר לאורך כל ימות השנה לא נטלו ידיהם לסעודת פת במהלך כל ימות השנה, אולם דווקא בשלושת השבועות של בין המצרים ובייחוד בתשעת הימים, נטלו ידיהם לאכול פת בלילה, על מנת לבקש את הבקשה הגדולה של **ובנה ירושלים עיר הקודש, במהרה בימינו**. בזה הם כיוונו ידי תיקון חצות. לבכות ולגנוח מעומק הלב על החורבן, על ירושלמים החרבה והבוזיה והשוממה. וכעין זה היה הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז ז"ע אומר: אין אני יכול לפרש את המשנה של 'איזהו מקומן של זבחים' במסכת זבחים, כי בכל יום ויום בשחרית כשאני אומר את המשנה הזו, ליבי מתפרק לרסיסים... כך עלינו ללמוד מאורחותיהם ולחשוב בשבועות הללו על צער השכינה ועל גלות ישראל.

יעזור השי"ת שנזכה לפעול כל טוב ברוחניות ובגשמיות לנו ולכל ישראל ושנזכה בקרוב באלה הגופים לקדם פני גואל צדק משיח צדקנו, במהרה בימינו אמן ואמן. ונזכה לשבת מאירה ושמחה.

לחשוב את אשר יוצא מן הפה - אפשר להגיע להריגת נפש מישראל, רחמנא ליצלן.

הוא אשר רוצה התנא הקדוש אבטליון ללמד אותנו **חכמים היוזהרו בדבריכם** שתדעו כמה כוח יש בדיבור, כי הנה חכמי ישראל הקדושים המה מכריעים את הטבע כולו על ידי הדיבור. ואף כל אדם יכול להרוג נפש בשגגה על ידי דיבורו, חלילה וחלילה. על כן תיזוהר שלא תהרוג נפש בשגגה ואז **תחובו חובת גלות**. על כן חשוב נא את אשר אתה מוציא מפיו והקב"ה יסייע בידך שיצאו מפיו רק דברים הטובים.

לעלות נפש תושיע

תפילתנו שטוחה לפני אדון כל שנזכה לשנה טובה ומבורכת. הימים הללו המה ימים של אבלות ועיצבון. ימים בהם אנו מתאבלים על חורבן בית המקדש. ימים בהם אנו מרבים בתפילה ובתחנון לפני המקום שכבר יקים לנו שלישיית את בית מקדשו ויגאלנו שנית במהרה בקרוב.

בימים אלה עלינו להרבות לבכות בדמעות שליש על חורבן הבית. ועלינו להתבונן בפסוקי מגילת איכה וכך נזכה לקיים את הדין של להתאבל על ירושלים. ואמנם לא כל תלמידי הבעש"ט וצדיקי החסידות היו רואים

מעומק לבבינו מברכים אנו ברכת מזל טבא

לאנ"ש היקרים כל אחד בשמו הטוב יבורך הלוא המה

הרה"ח ר' **דוד יואל פיילער** הי"ו לעיקוואד לרגל הולדת בנו

ידידינו הרה"ר **אברהם שלמה קובלסקי** הי"ו ציריך לרגל אירוסיו בנו הבה"ח **ישראל יחיאל** נ"ו עב"ג בת הרה"ח ר' **ישראל גרוס** הי"ו בשטומ"צ

יה"ר שיוזכו לראות רוב נחת מכל יוצ"ח ולגדלם לתורה לחופה ולמעש"ט עד ביגוא"צ בב"א

הפצת הדא"ח לזיכוי הרבים - כל הזכויות שמורות ©

שעות רבות וכסף רב מוכנסות בעריכת הגליון שיצא בטוב טעם ודעת ובשפה ברורה, לכן פונים אנו בבקשה לכל אנ"ש לקחת חבל בנעימים ולהשתתף בהוצאות להפצת הדא"ח, ונאה הדבר ומקובל לתרום בעידן חדוותא בעת שמחה או לעי"נ יקיריכם אנא צרו קשר עם המכון ושאו את נדבת לבכם

לקבלת הגליון כל שבוע באימייל שלחו הודעה ל: dtsassov@gmail.com

ברכת מזל טוב מיוחדת לירידינו

הרה"ח ר' **מאיר פיילער שליט"א** מונטריאל - לרגל הולדת הנכד בשטומ"צ

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שיוזכו לראות רוב נחת יהודי מכל יוצ"ח ולגדלם לתורה ולחופה ולמצוות ע"ד התורה והחסידות ובדרך רביה"ק אכ"ר

זמנים למרשת דברים

מועש"ק ר"ת	הדלקת נרות	ישמח משה
8:55	7:21	ירושלים
8:58	7:06	ניו יורק
9:30	8:00	לונדון
10:11	8:44	

י"ו ע"י **"מכון נועם אמרים"** סאסוב רח' קדושת יו"ט 1, קרית ישמח משה, גני תקווה
טל: 03-736-1653 | פקס: 052-768-8014
dtsassov@gmail.com